

فریب با فاکتور جدید اوپاما

حسن بهشتی پور
تحلیگر مسائل بین‌المللی و
کارشناس امور روسیه و قفقاز

عنوان می‌کرد، در حالی که روسیه به‌خوبی واقف بود هدف اصلی این طرح برتری موشکی و راداری بر روس‌ها و کنترل آسمان روسیه از نزدیک مرزهای غربی این کشور است. این طرح بلندمدتی است که آمریکایی‌ها دنبال می‌کنند و به همین دلیل هم بود که روس‌ها هیچ‌گاه هدف اعلام‌شده از سوی آمریکا را نپذیرفتند. در این شرایط اوپاما به روسیه می‌گوید اگر در موضوع ایران با آنها همراهی کند، این طرح را به حالت تعلیق در خواهد آورد. روس‌ها از این تصمیم جدید آمریکا استقبال کردند، چراکه مدت‌ها بود در تلاش بودند این طرح به اجرا در نیاید.

ایران، روسیه و تعلیق سپر دفاع موشکی

نکته مهم این است که یاروس‌ها می‌دانند که تصمیم جدید اوپاما فریبی از سوی آمریکا بیش نیست یا نمی‌دانند. اگر می‌دانند به گونه‌ای برخورد نمی‌کنند که فشار بر ایران تشدید شود؛ چرا که با اینکه روس‌ها از ابتدا با غنی‌سازی اورانیوم در ایران مخالف بودند، در نوع مخالفت خود دو تفاوت عمده با آمریکا داشتند: یکی اینکه همواره تأکید می‌کردند باید با ایران مذاکره کرد و سیاست تحریم‌ها و اقدام نظامی کارایی ندارد و دوم اینکه میان تعلیق غنی‌سازی اورانیوم برای تحقیقات و تعلیق غنی‌سازی صنعتی تفکیک قائل می‌شدند. اما این موضوع طی سه سال گذشته با تغییرات اساسی روبه‌رو شده است. اکنون که ایران توانسته به‌خوبی موضوع غنی‌سازی اورانیوم را پیش برد و به عنوان یک رویه حقوقی بین‌المللی جا انداخته که بهره‌مندی از انرژی هسته‌ای متضمن حق غنی‌سازی اورانیوم هم هست، در این مرحله اگر روس‌ها بخواهند بر ایران فشاری وارد کنند تنها باید بر روی بحث افزایش سطح تحریم‌ها بحث کنند و کار دیگری از پیش نمی‌برند. و البته که کم اثر بودن افزایش تحریم‌ها در چند سال اخیر به اثبات رسیده است.

اما اگر روسیه این طرح را فریب نداند، به مواضع آمریکا در این زمینه نزدیک خواهد شد که نتیجه‌اش صدور قطعنامه‌های جدید شورای امنیت خواهد بود. اما صدور این قطعنامه‌ها بستگی به این خواهد داشت که ایران مذاکرات خود را با آمریکایی‌ها و اتحادیه اروپا تا چه سطحی پیش ببرد. روسیه می‌داند در مرحله جدید ایران وارد فاز نوبی شده که ناخشنودی آنها را در پی دارد، چرا که کاهش تنش موجود بین ایران و آمریکا و در نهایت برقراری مذاکرات مستقیم بین دو کشور برای رفع اختلاف‌های اساسی دو طرف، قدرت مانور روسیه را برای بهره‌برداری از این اختلافات کاهش خواهد داد.

تعلیق استقرار سپر دفاع موشکی در اروپای شرقی یکی از مهم‌ترین اقدامات اوپاما بود تا به صورت تاکتیکی روابط روسیه و آمریکا را از یخ‌زدگی موجود نجات دهد، چون طرح سپر دفاع موشکی یکی از موانع جدی گرم شدن روابط مسکو و واشنگتن بود. نکته مهم در این ماجرا وعده اوپاما برای تعلیق - و نه کنار گذاشتن کامل - طرح است؛ نکته‌ای که تردیدهای جدی برای کارشناسان تیزبین روسی به وجود آورده است. آنها معتقدند آمریکا طرح را به طور کلی کنار گذاشته، بلکه اجرای آن را به حالت تعلیق در آورده تا بعد از جلب همکاری روسیه درباره ایران و افغانستان، با فاصله‌ای کوتاه مجدداً طرح را اجرا کند. این احتمال زمانی بیشتر قوت می‌گیرد که بدانیم طرح سپر دفاع موشکی جزئی از برنامه بلندمدت آمریکا برای سامانه بین‌المللی راداری این کشور است. بر اساس این برنامه آمریکا قرار است پوشش راداری سامانه‌های راداری موجود در کالیفرنیا و آلاسکا را با ایجاد پایگاه راداری در چک به شکل مثلثی ایجاد کند که یک گوشه آن در کالیفرنیا، گوشه دیگر آن در آلاسکا و رأس آن در چک قرار دارد. این پروژه، مینیاتور

طرح موسوم به جنگ ستارگان بود که هزینه زیادی را در دوران ریگان داشت و پس از فروپاشی شوروی کنار گذاشته شده بود.

وقتی آمریکا چنین طرح راهبردی هزینه‌بری در دستور کار دارد، نمی‌توان باور کرد به دلیل معامله مقطعی با روسیه، کل طرح را کنار بگذارد. بر این اساس معلوم می‌شود تعلیق استقرار سپر دفاع موشکی تمهیدی برای فریب مسکو است. به عبارت دیگر این طرح فعلاً کنار گذاشته شده تا از یک طرف یخ روابط آمریکا و روسیه آب شود و از طرف دیگر آمریکا با همکاری روسیه بتواند ایران را بیش از پیش تحت فشار قرار بدهد.

امتیاز بزرگی که روس‌ها به آمریکا داده‌اند (اینکه هواپیماهای نظامی، غیرنظامی و لجستیک ارتش آمریکا بتوانند از فضای روسیه برای

دسترسی هوایی به افغانستان استفاده کنند) نشان می‌دهد این توافق همه‌جانبه بوده و ابعاد مختلفی را شامل می‌شده است. این امتیاز کمی نبود که روس‌ها در اختیار آمریکایی‌ها قرار دادند و اکنون مشخص می‌شود که ما به‌زای آن چه دریافت کرده‌اند. ظاهراً بحث ایران، افغانستان و مجموعه شرایطی که در روابط روسیه با آمریکا در سیاست خارجی جدید آمریکا طراحی شده شامل تغییراتی است، اما این طور که پیداست ما هنوز آمادگی بهره‌برداری از این تغییرات را نداریم.

اکنون در پاسخ به این سؤال اساسی که چرا دو موضوع هسته‌ای ایران و سپر دفاع موشکی به هم ربط داده می‌شود می‌توان گفت که آمریکا از ابتدا قصد فریب دنیا را داشت. بوش طرح سپر دفاع موشکی را برای مقابله با تهدید ایران و کره شمالی

بوش طرح سپر
دفاع موشکی
را برای مقابله
با تهدید ایران و
کره شمالی عنوان
می‌کرد، در حالی
که روسیه به‌خوبی
واقف بود هدف
اصلی این طرح
برتری موشکی و
راداری بر روس‌ها
و کنترل آسمان
روسیه از نزدیک
مرزهای غربی این
کشور است

